

El país que rep la nova Expo

Amb a penes 10 milions d'habitants en una extensió de poc més de 90 mil quilòmetres quadrats, Portugal és un país de contrastos, orgullós del seu passat i del paper que els descobridors van representar en la història.

L'estació d'Oriente, dissenyada per l'arquitecte valencià Santiago Calatrava, és un dels emblemes de la nova Lisboa. L'Exposició Mundial representa una transformació radical de la ciutat.

El fet de compartir amb el gegant espanyol la península Ibèrica desperta alguns recels cap al país veí i sentiments en què es mesclen l'orgull nacional i alguns complexos. No hi falten tampoc els qui sempre estan disposats a cridar que el país és "envaiït i controlat pels espanyols".

No és estrany, perquè de vegades es donen situacions desafortunades, com acaba de passar en una conferència de premsa de la VII Cimera de Països Iberoamericans, tinguda a Illa Margarita, de Vençuela. Quan presentaren el màxim dirigent portuguès, anunciaren: "Ara té la paraula el primer ministre de Portugal, José Maria Aznar". L'actual primer ministre de Portugal, el socialista Antonio Guterres, s'ho va prendre com una badada simpàtica, però els periodistes portuguesos no ho passaren per alt en les seues cròniques. Són molt suspicaxos amb aquesta mena de confusions i potser no els hi falten raons.

Creixement econòmic. L'increment del producte interior brut d'enguany, segons les previsions una mica superior al 3%, és fruit en certa mesura de les grans obres públiques que es realitzen a Portugal. Destaquem-ne algunes, molt relacionades entre si: l'Exposició Mundial, que representa la transformació radical de tota la part oriental de la ciutat de Lisboa, el nou pont sobre el riu Tejo i l'ampliació del metro. Aquestes obres estan relacionades perquè, precisament, el nou pont, que es dirà Vasco de Gama en honor del descobridor que fa cinc segles va arribar a l'Índia, acaba molt a prop de l'Expo 1998. De la seua banda, l'ampliació del metro pretén comunicar la ciutat amb la nova i ultramoderna Estació Oriente, dissenyada pel valencià Santiago Calatrava.

Així doncs, Portugal ha aconseguit sorprendre els altres socis de la Unió Europea. En aquest sentit, el darrer informe del Deutsche Bank reconeix que Portugal complirà tots els criteris de convergència i si no entrara en la moneda única seria perquè s'ha produït "un fracàs de tot el projecte".

Tot i això, les xifres macroeconòmiques no poden amagar una trista realitat: molts ciutadans de Portugal encara viuen per sota del límit de la pobresa. Segons el darrer informe de l'ONU sobre l'anomenat índex de desenvolupament humà, que avalua l'evolució d'un país pel que fa a nivell educacional, esperança de vida i altres factors, Portugal apareix en la posició 31, mentre que Grècia ocupa la 20 i Xipre la 24. D'altra banda, el país té el trist rècord de suportar la taxa de mortalitat infantil més alta de tota la Unió Europea, amb el 10%, i també el pitjor ni-vell d'analfabetisme, amb el 13%. Mentrestant, més del 60% dels portuguesos no domina cap altre idioma estranger.

Si algú desembarca a Vilamoura, a la regió de les platges de l'Algarve, es pot pensar que ha arribat a un dels països amb millors condicions de vida d'Europa. Però si recorre la regió de l'Alentejo (una superfície superior a la de Bèlgica), trobarà per tot arreu la pobresa i llogarets on solament han quedat els vells i les escoles són tancades.

Per tractar de canviar la situació de l'agricultura en la regió de l'Alentejo, el govern socialista ha començat a construir la gegantesca presa d'Alquevam, al riu Guadiana. És un dels projectes més controvertits, perquè ambientalistes portuguesos i espanyols han denunciat que alterarà la flora i la fauna en una zona on convergeixen els dos països.

La falta de competitivitat en l'agricultura és un dels drames de

Portugal. El ministre del ram, Fernando Gomes da Silva, va declarar fa uns mesos que els portuguesos podien menjar fruita tot l'any "gràcies als espanyols", frase que va alçar una ona d'indignació entre els agricultors, que acusen el govern de manca de suport. Gomes da Silva, és clar, s'ha guanyat el títol de "ministre més impopular" del govern socialista.

Pel que fa a la protecció social, les implacables estadístiques situen Portugal en la catorzena posició de la UE, i a més a més la diferència amb els grecs és tan minsa que ni tan sols serveix de consol.

Naturalment no es pot oblidar que Portugal va passar 40 anys sota la dictadura de Salazar i prop de quinze anys de costosíssima guerra colonial en països africans com Angola, Moçambic i Guinea Bissau. En realitat, la recuperació del país comença després de l'anomenada Revolució d'Abril de 1974 i arran del procés d'integració europea engegat el 1985, quan Portugal i l'estat espanyol ingressen en la CEE.

Entre 1989 i 1999 Portugal haurà de rebre de la UE quasi 26 mil milions d'euros, el que representa un terç del producte interior brut. Les xarxes viàries s'han incrementat en la darrera dècada, amb modernes autopistes que s'han convertit en senyals de progrés.

Això no obstant, els reptes socials són enormes i, els governants fan tanta propaganda de l'èxit de situar el país en el primer grup de la moneda única que alguns poden pensar que l'euro serà el bàlsam mera-

vellós que esborrarà les diferències. Un miratge. Falta molt per conciliar les xifres macroeconòmiques de la convergència europea amb el Portugal del futur. Però Portugal va pel bon camí i quaranta anys d'ostracisme no es recuperen en una dècada.

Les grans obres que els visitants de l'Expo 98 podran apreciar, com el majestuós pont de 12 quilòmetres sobre el riu Tejo, o el centre comercial Colombo, el major de la península ibèrica, contrasten amb la situació d'alguns edificis (els portuguesos en diuen *predios*) que s'ensorren tots els hiverns a Lisboa per falta de manteniment. I això per no parlar de les barraques que encara proliferen en alguns barris de la capital.

Però el que no apareix en les estadístiques és que Lisboa és una ciutat que té ànima... i paga la pena d'anar-hi.

Miguel Rivero

Imatge de les obres al pavelló de la Utopia. L'increment del producte interior brut d'enguany és fruit en certa mesura de les grans obres públiques que es realitzen a Portugal.

Confessions i quaderns íntims

Rosa Leveroni

Confessions i quaderns íntims són uns documents singularíssims en la literatura catalana que per la seua temàtica havien estat sotmesos a un destí de silenci.

Edició preparada, prologada i anotada per Enric Pujol i Abraham Mohino

Editorial 3i4
"La Unitat", 169

Vida privada

Josep Maria de Sagarra

Vida privada és la novel·la més important de Josep Maria de Sagarra, una obra que reflecteix com cap altra la Barcelona dels anys vint, un moment particularment dens i excitant per a la ciutat.

A cura de Narcís Garolera i Maria Nunes

Editorial 3i4
"Obra Completa de J. M. de Sagarra", vol. 7

La desconeguda

Vicenç Altaïó

La desconeguda és un assaig que reflexiona sobre l'escriptura en el temps postestructuralista de la mort de l'autor i de l'obra en ple trasbalsament dels gèneres literaris. Amb més interrogants que certeses, recorre el laberint d'algunes de les perplexitats contemporànies.

Editorial 3i4
"L'Hora del Present", 5